

10 maja 2017 r

Komitet Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk
Pałac Kultury i Nauki, Plac Defilad 1
Skrytka Poczтовая 24
00-901 Warszawa

Uchwała Nr 1/2017

**Stanowisko Komitetu Etyki w Nauce PAN
w sprawie autonomii szkół wyższych**

W ostatnim czasie pojawiały się próby organizowania na terenie szkół wyższych spotkań z działaczami na rzecz zmiany prawa w Polsce. Rektorzy części uczelni nie wyrazili zgody na takie wystąpienia, co spotkało się z negatywną reakcją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Komitet Etyki w Nauce PAN zwraca uwagę, że błędna jest ocena takich decyzji władz uczelni jako nadużycia autonomii akademickiej, aktów cenzury, ograniczania wolności nauki lub tłumienia wolności słowa. Błąd ten wynika z niedoceniań odpowiedzialnego korzystania z wolności słowa przez jednostki i z niezrozumienia celów, którym służy autonomia uczelni, oraz wynikających z niej obowiązków.

Wolność słowa przysługuje osobom fizycznym, jednostkom, które mogą swobodnie wybierać tematy i formę swoich wystąpień, a także zajmować stanowiska w wybranych przez siebie sprawach. Mają też swobodę wyboru forów, na których przedstawiają swoje poglądy i opinie. One też ponoszą osobistą odpowiedzialność za to, jak korzystają z przysługującej im wolności słowa, a zwłaszcza, czy korzystając z tej wolności nie naruszają praw i swobód innych podmiotów lub nie uniemożliwiają im realizacji ich zadań.

Powołaniem szkół wyższych jest respektowanie wolności wymiany poglądów i wolności prowadzenia badań, a także obiektywności w formułowaniu poglądów na różne tematy, w tym także kontrowersyjne. Aby szkoły wyższe mogły realizować to powołanie, prawo przyznaje im autonomię instytucjonalną, naukowo-badawczą i finansową. Wykonując zadania naukowo-badawcze, szkoły wyższe dostarczają między innymi forum dla sporów naukowych i wymiany opinii. Są zatem odpowiedzialne za takie kształtowanie owego forum, aby dyskusje odbywały się w warunkach rzetelnej i swobodnej wymiany poglądów.

Komitet Etyki w Nauce PAN stoi na stanowisku, że zaniedbaniem w realizacji wspomnianego obowiązku byłaby zgoda władz szkół wyższych na głoszenie na forum uczelni poglądów nienaukowych lub pseudonaukowych, oraz na upowszechnianie na nim poglądów jednostronnych, bez zapewnienia obrońcom innych stanowisk możliwości przedstawienia swoich racji. Jest to szczególnie istotne w sytuacji, gdy w danej społeczności akademickiej pojawiają się protesty przeciw jednostronnym wystąpieniom, które wykluczają debatę między zwolennikami różnych stanowisk. Organizatorzy spotkań z aktywistami na rzecz zmiany prawa w Polsce, którzy nie są gotowi respektować autonomii szkół wyższych i wynikających z niej obowiązków ich władz, mogą wybrać inne fora upowszechniania swoich stanowisk. Jeżeli zaś chcą korzystać z gościnności uczelni, to są zobowiązani uszanować autonomię goszczących ich szkół wyższych.

Komitet Etyki w Nauce PAN